

Jan Engelgard

Promocja reprintu książki "General Rozwadowski"

Niepodległość i Pamięć 18/2 (34), 236-238

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Promocja reprintu książki **Generał Rozwadowski**

Liczną publiczność zgromadziła promocja reprintu książki „Generał Rozwadowski”, która odbyła się 15 czerwca 2011 w Muzeum Niepodległości. Przybyli przedstawiciele rodziny Jordan-Rozwadowskich z prezesem Stowarzyszenia Rodziny Jordan-Rozwadowskich Piotrem Rozwadowskim. Ponadto obecni byli: dyr. Muzeum Niepodległości dr Tadeusz Skoczek i wicedyrektor Adam Wiszniewski, pos. Bogusław Kowalski, reprezentujący Fundację im. Romana Dmowskiego, która wsparła wydanie reprintu, przedstawiciele współwydawcy – Wiesława Mielniczuk i Kazimierz Mardoń z Wydawnictwa ZP Primum.

Trzy krótkie referaty wygłosili: Piotr Rozwadowski, dr Mariusz Patelski z Uniwersytetu Opolskiego i Jan Engelgard z Muzeum Niepodległości. Przypomniano dzieje rodu Rozwadowskich, wielce zasłużonego w historii Polski, począwszy od XVI wieku. Obecnie tradycje rodzinne kultywuje Stowarzyszenie Rodziny Jordan-Rozwadowskich. Piotr Rozwadowski przypomniał sylwetki kilku przedstawicieli rodu, w tym członka Komitetu Narodowego Polskiego, Jana Rozwadowskiego, bliskiego współpracownika Romana Dmowskiego.

Sylwetkę Generała przedstawił dr Mariusz Patelski, autor jedynej do tej pory biografii Tadeusza Rozwadowskiego (1866-1928), w tej chwili niedostępnej dla czytelnika. Postać generała Rozwadowskiego, jednego z najzdolniejszych polskich wojskowych, budzi wciąż duże zainteresowanie. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że życie generała było tragiczne. Kiedy w 1918 roku obejmował kierownictwo Sztabu Generalnego odradzającego się Wojska Polskiego, był oficerem gruntownie wykształconym (ukończył Wojskową Akademię Techniczną w Wiedniu oraz Szkołę Wojenną w Wiedniu, która była przeznaczona dla elity korpusu oficerskiego), mającym za sobą służbę podczas I wojny światowej. Rozwadowski od samego początku swojej kariery w wolnej już Polsce nie cieszył się zaufaniem Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego, który najpierw pozbawił go szefostwa Sztabu Generalnego, a potem niespodziewanie odwołał z funkcji dowódcy Armii „Wschód” walczącej pod Lwowem w 1919 roku. Mimo to w 1920 roku Rozwadowski był lojalnym współpracownikiem Piłsudskiego w najbardziej dramatycznym okresie wojny z Rosją bolszewicką. W latach dwudziestych Rozwadowski jako Generalny Inspektor Jazdy od-

dr Mariusz Patelski i Piotr Rozwadowski podczas prezentacji reprintu.

niósł sukcesy organizacyjne, czego ukoronowaniem były wielkie manewry w sierpniu 1925 roku na Wołyniu. W maju 1926 stanął po stronie legalnej władzy, za co zapłacił uwięzieniem i utratą zdrowia. Po wyjściu z więzienia żył już tylko rok. Jego pogrzeb we Lwowie przekształcił się w wielką patriotyczną manifestację. W chwili obecnej nie wiemy, gdzie znajdują się szczątki gen. Tadeusza Rozwadowskiego. Kiedy wybuchła wojna, trumnę wyjęto z grobu na Cmentarzu Łyczakowskim i ukryto, obawiając się zbezczeszczenia. Do tej pory jej nie odnaleziono, grób jest nadal pusty. Jeden z obecnych na spotkaniu gości, Jacek Marczyński, podniósł tę kwestię w dyskusji, zwracając uwagę na fakt odnalezienia ostatnio szczątków abpa Józefa Teodorowicza, którego pogrzeb odbył się ponownie. Sprawa odnalezienia trumny ze szczątkami gen. Rozwadowskiego wymaga zabiegów na szczeblu dyplomatycznym.

Na zakończenie pierwszej części spotkania Jan Engelgard mówił o najważniejszym epizodzie życia generała – Bitwie Warszawskiej. Przypomniał swoje polemiki na ten z końca lat osiemdziesiątych – z ks. Zdzisławem Musiałikiem i prof. Zbigniewem Wójcikiem. Mimo upływu czasu historycy bardzo ostrożnie podejmują tę kwestię, jaką jest rola Tadeusza Rozwadowskiego w zwycięstwie nad Wisłą, uciekając się do ogólnikowych sformułowań, bądź wręcz naginając historię. Rozwadowski wciąż oczekuje na uznanie. W opinii mówcy rola Rozwadowskiego w zwycięstwie warszawskim była decydująca. Chodzi tu zarówno o wypracowanie koncepcji

przeprowadzenia bitwy (zawartej w słynnym rozkazie nr 10 000 z 9 sierpnia 1920 r.), jak i faktycznie dowodzenie armią polską w okresie od 12 do 18 sierpnia 1920 podczas nieobecności Naczelnego Wodza w Warszawie.

Dr Mariusz Patelski, prezentując reprint, przypomniał okoliczności wydania w 1929 r. książki „Generał Rozwadowski”. Ukazała się ona w rok po śmierci generała. Spotkała się z przychylnym przyjęciem prasy narodowej i prawicowej (np. recenzja Adolfa Nowaczyńskiego) i wrogim prasy lewicowej i sanacyjnej. Nakład był jak na ówczesne czasy duży – 3.000 egz. W kolportażu pomógł płk Tadeusz Komorowski, późniejszy dowódca AK „Bór” – wykupił on część nakładu i rozprowadził na własny koszt.

Reprint książki „Generał Rozwadowski” cieszył się wielkim wzięciem obecnych na promocji. Jest on sprzedawany w Muzeum Niepodległości w cenie 40 zł za egzemplarz.

Jan Engelgard